

Vitrína 4 – náhrdelníky, kovové perly, zlaté a stříbrné přívěšky v podobě lunc, prsteny, spony a rovněž malá antická karneolová gema vsazená do stříbrného přívěšku z hrobu 4 v Modré, která zároveň představuje logo celé Klenotnice Velké Moravy.

Vitrína 5 – gombíky. Jedná se o ozdoby a současně statutární symboly Moravanů, nošené na šatech v místě klíčních kostí. Dominují zlaté dvouplášťové gombíky z bohatého hrobu 505 z Mikulčic a soubor dalších gombíků, především z Břeclavi-Pohanska a Starého Města.

Vitrína 6 – děti (dívky) z rodin velmožů. Šperky a okrasy, např. nákrčník spletený ze stříbrných drátků se závěsným relikviářem z hrobu 167/51 ze Starého Města a soubor stříbrných náušnic a gombíků z hrobu 256 z Břeclavi-Pohanska.

Vitrína 7 – pohled do tváře velmože z doby Velké Moravy vytvořené v Laboratoři antropologické rekonstrukce Moravského zemského muzea na podkladě lebky z hrobu 122/59 v Uherském Hradišti-Sadech.

Vitrína 8 – úvodní k mužským elitám. Lebka muže, nůž se zlatými kováními pochvy z hrobu 23/49 ze Starého Města, a unikátní nákončí opasku z Břeclavi-Pohanska, vše zdobeno zlatem a emaillem, zlaté gombíky z Mikulčic.

Vitrína 9 – velmožské opasky a podkolenní řemínky. Honosná pozlacená či stříbrná nákončí a přezky řemenů, záponky ve tvaru ptáků z hrobů 248, 380 a 390 v Mikulčicích, hrobu 13 z Břeclavi-Pohanska a hrobu 22 v Modré.

Vitrína 10 – militaria. Vědecké rekonstrukce velmožských mečů z dílny Patricka Bárty a soubor originálních nálezů z hrobu 223/51 ze Starého Města s mečem zdobeným tauzií, tj. vtepáváním drátků barevných a drahých kovů do povrchu jeho záštity a hlavice a s čepelí vykovanou metodou damašku. Ta je založená na střídavém kladení plátů měkké a tvrdé oceli do podoby paketubalíčku, po jehož rozkování vzniká tvrdý a zároveň pružný základ kvalitní čepelce.

Vitrína 11 – jezdeckví jako součást života velmožů. Honosné zdobené ostruhy a další související předměty z hrobů 224/51 ze Starého Města a 433 z Mikulčic, vědecká rekonstrukce ostruhy z prvního zmíněného hrobu.

Vitrína 12 – děti (chlapci) z rodin velmožů. Drobné zdobené ostruhy z hrobu 225 z Břeclavi-Pohanska, zlaté gombíky a drobná bronzová kování podkolenních řemínků z hrobů 19/59 a 127/62 z Uherského Hradiště-Sadů.

Na styku chodeb směřujících k východu z klenotnice se nachází závěrečná prezentace, která má vzhled zemní niky. Obsahuje rekonstrukci nálezové situace dvou kostrových hrobů, které dokumentují, že při stavbě klenotnice byly archeology a antropology Moravského zemského muzea učiněny velmi zajímavé objevy z období raného středověku a pravěku. Hroby z 9. století jsou zároveň svědectvím, že na místě klenotnice žili a byli pohřbeni lidé, kteří vytvořili a užívali stejné předměty, jaké obsahuje sama ve výstavě.

ARCHEOSKANZEN

„Velkomoravské opevněné sídliště středního Pomoraví“ v Modré na Uherskohradištsku

Modrá – slovácká obec známá hlavně zážitkovým areálem s archeologickým skanzenem, Živou vodou a výběhem praturů. K uvedeným lákadlům přibyla 20. června 2024 Klenotnice Velké Moravy vybudovaná v rámci přeshraničního projektu INTERREG V-A spolu se Slovenskou republikou s názvem „Společné dědictví od Římanů po klenoty Velké Moravy“. Za českou stranu byla nositelem projektu obec Modrá a odborným garantem Moravské zemské muzeum se sídlem v Brně, za slovenskou stranu obec Cífer v Trnavském samosprávném kraji, odborně spolupracující s Archeologickým ústavem Slovenské akademie věd v Nitře.

VÝSTAVA ELITY VELKÉ MORAVY

obsahuje unikátní soubor exponátů, jaký bývá vystavován jen za zcela výjimečných okolností, a to pouze ve velkých muzeích a reprezentačních prostorách hlavních evropských měst – naposled v roce 2015 v Brně, Praze, Bratislavě a v polském Hnězdně, před tím v Londýně, Paříži, Berlíně, Stockholmu, Athénách či v Moskvě, a nyní v Modré. Výstavu Elity Velké Moravy připravilo Moravské zemské muzeum ve spolupráci s obcí Modrá, Archeologickým ústavem AV ČR, Brno, v. v. i., Ústavem archeologie a muzeologie Filozofické fakulty Masarykovy univerzity a Archeologickým ústavem Slovenské akademie věd v. v. i. v Nitře. Autorem námětu, libreta a scénáře výstavy je doc. PhDr. Luděk Galuška, CSc., archeolog, vědecký pracovník Moravského zemského muzea. Výstava potrvá do 30. listopadu 2024. Pro rok 2025 bude Moravským zemským muzeem opět ve spolupráci s obcí Modrá a dalšími pamětovými a vědeckými institucemi připravena výstava nová, jistě neméně zajímavá.

www.mzm.cz

www.archeoskanzen.cz

Archeoskanzen Modrá, Modrá 233, 687 06 Velehrad

49.1028147N, 17.4051314E

KLENOTNICE VELKÉ MORAVY
VÝSTAVA ELITY VELKÉ MORAVY

KLENOTNICE VELKÉ MORAVY

Klenotnice Velké Moravy představuje rozsáhlou podzemní stavbu citlivě zakomponovanou do plochy archeologického skanzenu tak, že běžný návštěvník nemá o její existenci povědomí. Vstupuje se do ní z interiéru kamenného knížecího paláce v horní části archeoskanzenu. Klenotnice má podobu kruhového prostoru o průměru 20 m, po jehož vnitřním obvodu se táhne

rampa, po které návštěvníci sestupují do hlavního výstavního prostoru. Ten je vybaven 12 válcovitými vitrínami schopnými pojmout a ochránit i ty nejvzácnější vystavené artefakty. Východ z klenotnice ústí v dolní část archeoskanzenu.

Za vstupními turnikety se nachází prostor, opatřený nástěnným modelem jezdce s dravým ptákem, tzv. Sokolník. Představuje zvětšeninu stříbrné plaketky nalezené ve Starém Městě a jeden z neznámějších motivů charakterizujících Velkou Moravu – první mocenský útvar s prvky státu na území středoevropských Slovanů s centrem na Moravě (833–906).

Odtud se vchází na obvodovou rampu se třemi nikami, vestavěnými prostory vybavenými sochami a audiovizuálními efekty, v nichž jsou představena vládnoucí knížata Velké Moravy.

Nika N1 – historicky první známý kníže Moravanů Mojmir posílá v roce 833 do vyhnanství Pribinu, vládce na Nitransku. Po stranách niky jsou dobová vyobrazení – velmož z doby krále a císaře Karla Velikého (768/774–814), a kněz s modelem kostela.

Nika N2 – druhý moravský kníže Rostislav odolává útoku Ludvíka II. Němce (843–876), krále východofranské říše. Jde o symbolickou scénu z roku 855, kdy se Moravané skutečně úspěšně bránili útokům Franků a Bavorů. Po stranách niky je vyobrazen oddíl franských jízdních bojovníků a dobývání města ve 40. letech 9. stol.

Nika N3 – třetí a nejvýznamnější panovník Velké Moravy, kníže Svatopluk, se svojí rodinou: druhou manželkou Giselou, starším synem Mojmir II. a mladším Svatoplukem II. Jde o symbolickou scénu z roku 880, kdy Velká Morava byla ve střední Evropě významným mocenským činitelem a sám Svatopluk byl římským papežem označen za „jediného syna Petrova“ a vzat i se svým lidem pod ochranu svatého stolce. Scénu provází vyobrazení Svatoplukova současníka, západofranského krále Karla II. Holého (823–877), s jeho rádci, ochránci a s mnichy.

Představení velkomoravských knížat je jak součástí klenotnice, tak i zahajovací výstavy s názvem **ELITY VELKÉ MORAVY**. V ní jsou představeny skvostné výrobky raně středověkého uměleckého řemesla objevené v hrobech velmožů a členů jejich rodin na kostelních pohřebištích centrálních hradišť Velké Moravy – ve Starém Městě „Na Valách“, na Výšině sv. Metoděje v Uherském Hradišti-Sadech, u 3. kostela v Mikulčicích a u 1. kostela v Břeclavi-Pohansku. Jeden nález pochází z Bojné na Slovensku, dalších pět přímo z Modré, tedy z hrobů od kostela sv. Jana vzdáleného jen 100 m od klenotnice. Vystavovaný soubor obsahuje celkem 200 originálních předmětů z 9. století a 5 nových vědeckých rekonstrukcí.

Sochy v nikách byly vytvořeny na podkladě aktuálně žijících lidí. Jejich obličej zachycují tváře současníků, nikoliv výše zmíněných historických osobností, což se týká hlavně moravských knížat, protože jejich dobová vyobrazení – pokud vůbec existovala – se nedochovala. Celkový vzhled soch, jejich oblečení, šatové doplňky, obuv, zbraně a ochranná zbroj či šperky a další okrasy však vznikl na podkladě archeologických pramenů, vzácně i figurálních vyobrazení, takže je považujeme za realistický.

Vitrína 1 – unikátní zvon a závěsné srdce zvonu z Bojné na Slovensku, dále kopie zvonu.

VÝSTAVA ELITY VELKÉ MORAVY

Výstava ELITY VELKÉ MORAVY je tematicky rozčleněna na dvě základní části. Ve vitrinách 2 až 6 se nachází část věnovaná ženským elitám, tedy manželkám a dcerám velmožů, ve vitrinách 8 až 12 část věnovaná elitám mužským, tzn. velmožům a jejich synům. Pomyslnou osu mezi oběma částmi tvoří centrální vitrina 1 a vitrina 7. Prezentační koncepce vitrín obou částí výstavy je velmi podobná. Každá vitrina obsahuje jeden až tři nálezné celky, tzn. všechny předměty nalezené v jednom hrobu, které provází soubory vybraných typově shodných či vzhledově podobných předmětů, jimž je daná vitrina věnována, např. náušnicím.

Vitrína 2 – úvodní k ženským elitám. Lebka ženy, dlouhý náhrdelník, prsten a zlaté a stříbrné náušnice z hrobu 209/59 tzv. princezny z Uherského Hradiště-Sadů, vyhotovené metodami granulace a filigránu (granulace skládá kuličky do různých obrazců na povrchu zdobených předmětů, např. gombíků, metodou filigránu se z tenkých drátků tvoří košíčky náušnic nebo se jimi lemují další výzdobné prvky).

Vitrína 3 – náušnice, nejčastější ženský šperk. Celkem 42 skvostných náušnic a dalších okras, dominují zlaté kusy z hrobu 282/49 ze Starého Města a stříbrné exempláře z hrobu 158 z Břeclavi-Pohanska,

